

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

№1
(січень 2018 року)

ЛІТАВРИ

kmoun.info
ukrslovo-litavry.org.ua

4 Сто років
IV Універсалу

5 Володимир Чмир:
«Майже ніхто росіян
не підтримував»

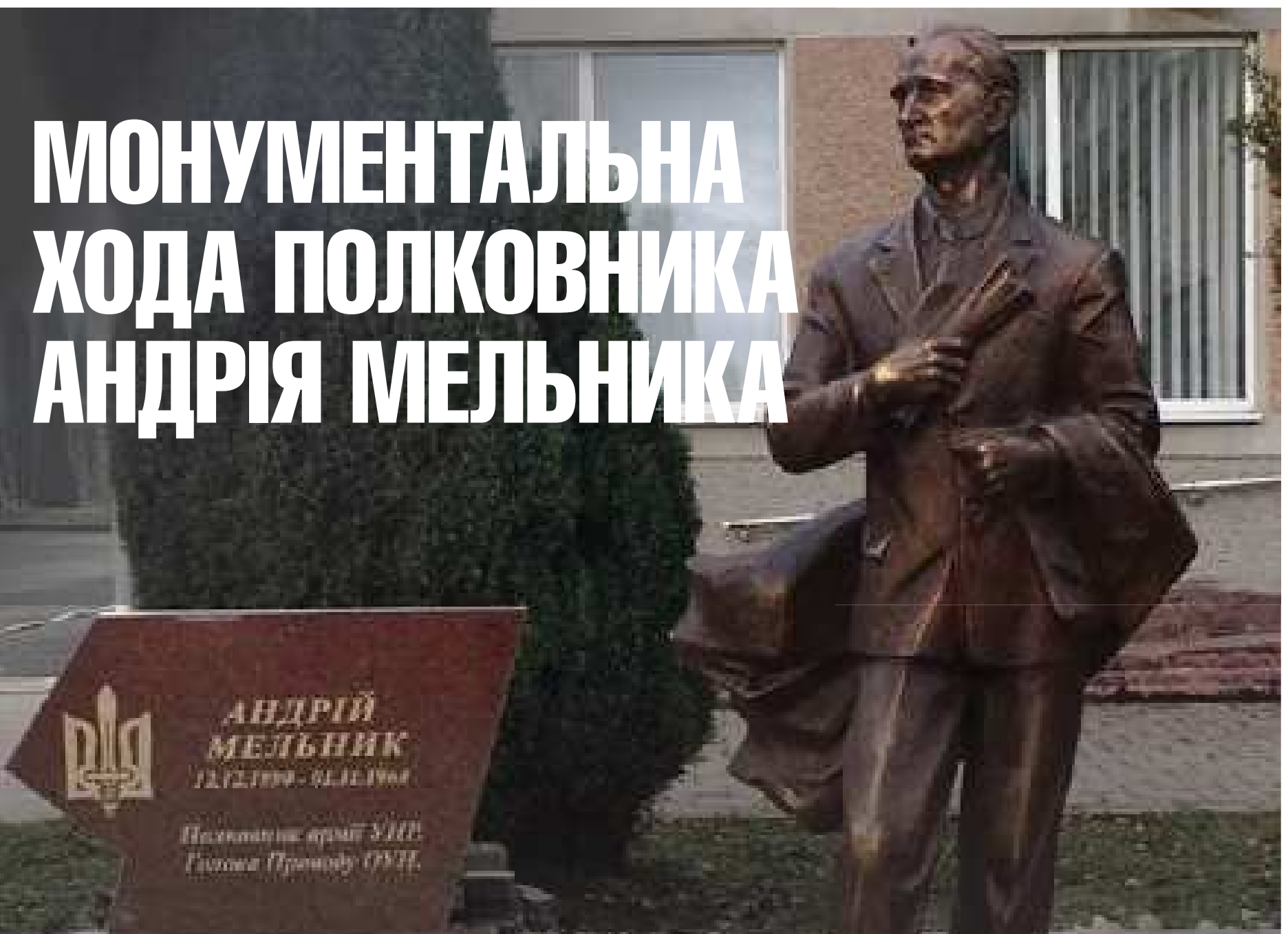

6 Думки вголос

7 Великий голод
очима дитини

МОНУМЕНТАЛЬНА ХОДА ПОЛКОВНИКА АНДРІЯ МЕЛЬНИКА

17 грудня 2017 р. в Івано-Франківську відбулось відкриття і освячення пам'ятника Голові Проводу ОУН після Є. Коновальця, начальника штабу Дієвої Армії УНР, ініціаторові і будівничому Світового Конгресу Вільних Українців полковникові Андрію Мельнику.

Він не вивисується з п'єдесталу. Він ніби крокує поряд з нами. По-військовому підтягнутий, інтелігентний, з газетою в руці. І тіль-

ки строгі риси обличчя і мудрі очі, задивлені вперед, в майбутнє, відкривають уважному перехожому постать не ординарну – філософа і полководця, мудрого політика і державотворця, «людини з криці і шовку», як про нього говорили друзі і як охарактеризував у виступі на урочистості своє творіння – пам'ятник полковникові Андрію Мельнику – скульптор Ігор Семак.

Таким постав у Івано-Франківську на перетині вулиць Мельника і Сахарова полковник Андрій Мельник. Таким його відкриватимуть для себе не лише жителі обласного центру – міста між двома Бистрицями, міста першого у світі тріумвірату пам'ятників визначним будівничим і борцям за віль-

ну, квітучу, європейську державу Україну – полковникові Євгенові Коновальцеві, його найближчому соратникові і спадкоємцю Проводу ОУН полковникові Андрію Мельнику і полум'яному революціонерові і Провідникові ОУН(р) Степанові Бандері, але і всі, хто цікавиться історією України, її героїчними сторінками, пов'язаними з УНР, ОУН, УПА, дивізією «Галичина», дисидентським рухом, культурно-мистецькими здобутками світового рівня.

– Ми спорудили цей пам'ятник, – наголосив у своєму виступі після освячення пам'ятника і покладання квітів, Голова міста Івано-Франківська Руслан Марцінків, – щоб почерпнути сили і звиягти

від наших провідників, від командирів Січового Стрілецтва, творців ОУН і УПА, дивізії «Галичина», таких як присутній тут Михайло Мулик, як сотенний ОУН-УПА Мирослав Симчич-Кривоніс у Коломиї. Ми не забуваємо про них, бо боротьба триває не лише на фронтах теперішньої війни на Сході України, але й всередині України, йде боротьба за зміст Української держави. І нам важливо бути об'єднаними і сильними у цій боротьбі. Історія повинна навчити нас, що тільки об'єднаними силами, єдиною родиною зможемо перемогти у цій боротьбі.

Закінчення на 3 стор.

Виставка «Захочеш – і будеш!» (до 110-ї річниці від народження Олега Кандиби (О. Ольжича) відкрилася 14 грудня 2017 р. у приміщенні Львівського історичного музею на пл. Ринок, 6.

8 (21) липня 2017 року виповнилося 110 років від дня народження знаного українського вченого, археолога, поета, одного з чільних діячів ОУН Олега Кандиби (Ольжича). Тож виставка має на меті показати його життєвий та творчий шлях. Щоб усебічно висвітлити багатогранний талант видатного діяча, музей звернувся до багатьох інституцій з пропозицією взяти участь у створенні виставки. На заклик відгукнулися: Львівська обласна і міська Організація Українських Націоналістів, Відділ україніки Національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника, Фондація ім. Олега Ольжича (Київ), Музей Української революції (Київ), Відділ археології Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Бібліотека-філія №6 ім. О. Ольжича ЦБС для дорослих м. Львова. Автори виставки завідувач Відділу історії України Оксана Куценяк та завідувач сектором археології Емілія Зарубій.

Участь у відкритті виставки взяли заступник голови Львівської облдержадміністрації Оксана Стоколос-Ворончук, директор Департаменту розвитку Львівської міської ради Наталія Бунда, директор Львівського історичного музею Роман Чмелик, провідник Львівської обласної ОУН Олег Гринюк, автори виставки Оксана Куценяк та Емілія Зарубій.

На виставці репрезентовано понад 100 експонатів. Серед них – реліквії: рукописи та археологічні рисунки вченого, збірки його творів. Відвідувачі зможуть побачити знахідки із різних місцевостей, де О. Кандиба проводив розкопки, численні світліни з різних періодів його життя. Мовою експонатів автори виставки показали життєвий та творчий шлях легенди українського національно-визвольного руху – Олега Кандиби. Численні світліни засвідчили різні етапи цього шляху. Чільне місце в експозиції зайняла реліквія: рукопис статті О. Кандиби «Досліди на галицькому Поділлі в р.р. 1928 та 1929», віднайденій в археологічних фондах ЛІМу цього року після ремонту та заміни фондового обладнання. Ніхто з нинішніх довголітніх працівників музею не знав про її існування. Очевидно, Ярослав Пастернак, знаний український археолог, перший директор нашого музею у 1940 році та перший завідувач Відділу археології, приніс його на пл. Ринок, 4, де тоді були археологічні фонди. У 1955 році археологи ЛІМу І. Свешніков або В. Савич перенесли його на пл. Ринок, 24 і заховаали якнайдалі, боячись переслідування. Всі сторінки, поживкли від часу, зім'яті. Їх

ВИСТАВКА ПАМ'ЯТІ ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА У ЛЬВОВІ

Портрет О. Ольжича. 1992. Невід'худ.

мали викинути, але дивом вони збереглися, щоб ми могли відчутти енергетику автора.

Відвідувачів виставки зацікавлять численні археологічні знахідки із Білеча Золотого, Заліщик та Ланівців із розвідок О. Кандиби, а також матеріали із Шипинців та Городниці, які він опрацьовував, а тепер всі зберігаються у ЛІМі. Для того, щоб відвідувачі краще могли відчутти епоху, в якій жив О. Кандиба, автори виставки доповнили її цікавими тогочасними предметами, дотичними до певних сфер його діяльності: чорнильниця, лампа, підставка для паперу, друкарська машинка і т. д. Скульптурний портрет Євгена Коновальця роботи знаного українського скульптора Луки Біганича доповнив експозицію.

Невід'ємною її частиною і окрасою стала пересувна виставка «Державу не твориться

в будучині, державу будується нині», створеної Фондацією ім. О. Ольжича в Києві (автори О. Кучерук і С. Кот) і переданої для експонування у різних організаціях Львівською обласною і міською Організацією Українських Націоналістів. Ми вдячні їх очільникам Олегу Гринюку і Василю Петрику за підтримку у створенні виставки. Сергій Кот, голова правління Фондації ім. Олега Ольжича у Києві збагатив виставку фотопортретами О. Кандиби (копія з роботи Михайла Михалевича) і його найближчого товариша-соратника Костя Мельника, які протягом усіх повоєнних років зберігалися в родині К. Мельника у США у його робочому кабінеті. Ці реліквії дружина К. Мельника сл. п. Dr. Олександра Мельник особисто передала в Україну С. Коту. Також ним надано відзнаку «Залізний пластовий

Горщик з розкопок, який замальовував О. Ольжич

Остання збірка О. Ольжича «Підзамчя» (Мюнхен, 1946)

хрест «За хоробрість у боротьбі за Батьківщину», якою «Пласт» посмертно нагородив О. Ольжича і переданою в Україну п. Олею Кандибою, дружиною сина О. Ольжича – Олега Кандиби.

Чутливим куточком експозиції стали дитячі малюнки Олега, цифрові копії яких переслав Олександр Кучерук, директор Бібліотеки імені О. Ольжича, завідувач «Музею Української революції 1917-1921 рр.».

Про непересічний креслярський дар О. Кандиби-археолога розповідали рисунки, передані із Відділу археології Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Відділ україніки Національної

наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника (зав. відділом Костянтин Курилин) надав на виставку прижиттєві збірки Кандиби-батька і Кандиби-сина та інші унікальні видання.

Внеском Марії Головкич, наукового співробітника музею «Дрогобиччина» є живописний портрет Олега Кандиби, написаний невідомим художником в Дрогобичі 1992 року для урочистої академії «Я камінь із Божої праці...».

Після відкриття виставки відбувся «круглий стіл», на якому з доповідями про сторінки біографії та творчу спадщину О. Ольжича виступили кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури ім. академіка М. Возняка Львівського національного університету ім. І. Франка Микола Крупач, старший науковий співробітник Львівського історичного музею Мирослав Фіцуляк, зав. сектором археології Львівського історичного музею Емілія Зарубій, молодший науковий співробітник Відділу археології Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Дмитро Павлів.

Виставка буде працювати у Львівському історичному музеї з грудня 2017 р. по березень 2018 р. включно.

Ольга КУЦЕНЯК та Емілія ЗАРУБІЙ
Фото: інтернет-ресурс «Фотографії Старого Львова»

м. Львів

Урочисте відкриття виставки

Закінчення. Початок на 1 стор.

В такому ж ключі утвердження єдності української нації виголосив свій виступ на урочистості і Голова Проводу ОУН і Голова ОУН Богдан Червак. Друг Богдан спеціально приїхав на цю, без перебільшення, історичну подію з Києва і його погляд на теперішню ситуацію в державі пронизує і висвітлює аналогії столітнього виміру:

— Символічно і знаменно, — наголосив друг Богдан у своєму виступі, — що відкриваємо пам'ятник у ці дні, коли українці в Україні і поза Україною відзначають 100-річчя Української Революції. 100 років тому полковник Андрій Мельник разом з полковником Євгеном Коновальцем вступили в бій з московськими окупантами. 100 років ми продовжуємо війну з одвічним ворогом української нації — Москвою. І ці події додають нам сили. Сьогодні дуже багато говорять про уроки УНР, які ми повинні засвоїти для того, щоб не втратити нашу державу. Найперший і найголовніший урок, який нам дає полковник Андрій Мельник — це урок єдності нації перед загрозою московської навали. Коновалець і Мельник на відміну від тодішніх діячів ставили інтереси нації і держави вище партійних інтересів. Вже тоді вони розуміли, що гарантом державної незалежності України є не політичні партії, не уряди і парламенти, а Українська Армія, Українське Військо. Полковник Андрій Мельник увійшов в історію як другий Голова Проводу ОУН. Йому судилося керувати Організацією у найважчий період Другої Світової війни. Саме з ініціативи полковника Андрія Мельника були сформовані похідні групи ОУН, які в 1941 році вирушили в Україну і дійшли до столичного Києва. В Києві віддала своє життя за Україну наша славна патріотка-націоналістка поетка Олена Теліга. І я тішуся і радію, що цього року в Бабиному Яру постав пам'ятник Олені Телізі. У 1944 році у німецьких катівнях був убитий за Україну ще один діяч нашої ОУН — Олег Кандиба-Ольжич. Тішимося і радіємо, що в листопаді цього року на його малій батьківщині в Житомирі з ініціативи ВО «Свобода» встановили пам'ятник Олега Ольжичу. І ось врешті-решт ми відновлюємо історичну і національну справедливість щодо постаті полковника Андрія Мельника у Івано-Франківську. Так твориться історія Української нації. Так твориться сучасна національно-визвольна боротьба українського народу за державну незалежність України. Цей пам'ятник додає нам сили, укріплює хребет Української Нації. Будуть минати роки, але до цього пам'ятника будуть приходити українці для того, щоб вшанувати

МОНУМЕНТАЛЬНА ХОДА ПОЛКОВНИКА АНДРІЯ МЕЛЬНИКА

справжніх, а не фальшивих героїв. Велика вдячність міському Голові Івано-Франківська Русланові Марцінківу за цей чудовий пам'ятник. Ніколи не забуду як я підійшов до нього і почав говорити про пам'ятник полковникові Андрію Мельнику. А він мене випередив і каже: «Богдане, мене не треба агітувати. В Івано-Франківську буде пам'ятник Андрію Мельнику». І міський голова дотримав слова. Велика Вам подяка! Слава Україні! Героям слава!

Зіновій Остап'як, голова Сенату ОУН, нагадав у своєму виступі слова владики Софрона Мудрого про те, що протистояння між українцями буде до тих пір, поки в Івано-Франківську не спорудимо пам'ятники Коновальцеві, Мельникові і Бандері. Тому теперішнє відкриття пам'ятника полковникові Андрію Мельнику назвав завершальним етапом національного єднання.

Микола Сулятицький у своєму виступі сказав: «Відкриття цього пам'ятника — це чудовий зразок як можна чинити і співпрацювати разом. Хочеться вірити, що ця монументальна символічність нашого міста перейде в духовно-ідеологічну площину нашої української єдності». Пам'ятник споруджено з ініціативи Івано-Франківського націоналістичного громадсько-політичного об'єднання «Національний вибір». І тоді, 15 листопада 2015 року, коли було закладено і освячено місце майбутнього пам'ятника, на урочистості про необхідність єднання не лише всіх віток ОУН, але і всієї української нації виголосили змістовні промови Руслан Марцінків, якого ми активно підтримали і закликали всіх містян підтримати на посаду мера Івано-Франківська, тодішній голова Івано-Франківської ОУН Зіновій Остап'як, очільник обласної організації «Правий сектор» Андрій Подільський, голова станиці Галицького братства вояків УД УНА «Галичина» Михайло Мулик, письменник, журналіст і науковець М.З.Симчич, небіж А.Мельника Костянтин Кобрин та його дружина Любомира Джанджалас. Своему родичеві А.Мельнику по чоловічій вітці роду пані Любомира виголосила блискучу і натхненну промову, в якій наголосила, що А.Мельнику були притаманні такі людські риси як

вроджена інтелігентність, скромність, велика людська доброта і глибока віра в Господа Бога, що січові стрільці, якими він командував у часі війни, любили його як рідного батька, що високі духовні кола високо цінували його відданість Богові і Україні, а митрополит А.Шептицький, щоб захистити А.Мельника від переслідувань польських окупаційних властей, надав йому посаду інспектора лісів митрополії, адже А.Мельник за фахом був інженером-лісівником, закінчив Віденську лісову академію. Пані Любомира повідомила також, що родина Мельників дуже постраждала від комуністсько-москальських окупантів: близькі і далекі родичі були вивезені в Сибір, у Томську обл. і в Хабаровський край. Не всі повернулися до рідних домів: батько небіжа А.Мельника К.Кобрин спочив у холодній сибірській землі на 47-му році життя, а його мама з двома маленькими діточками повернулася до рідного села, але не застала, як кажуть, ні кола, ні двора — все забрали до колгоспу. Все своє життя А.Мельник присвятив служінню ідеї вільної Української держави і вільного Українського народу. Було б не справедливо не згадати в цьому матеріалі і тих друзів, які доклали чималих зусиль до втілення в життя ідеї побудови пам'ятника А.Мельникові, зокрема координатора «Національного вибору» Богдана Юрачука, секретаря цього об'єднання Юрія Гудчака, голову Івано-Франківського міського КУНУ Євгена Щупака, директора ГО «Івано-Франківське міське громадське об'єднання» «Українська справа» Ярослава Гулика, працівників Департаменту містобудування та архітектури виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради, які оголосили конкурс проєктів пам'ятника А.Мельникові.

Окрасою і змістовним доповненням урочистості були пісні у виконанні аматорського хору «Золота заграда» під орудою художнього керівника Богдана Парумби. Зокрема, на високому виконавському, патріотичному і естетичному реєстрі прозвучали гімни України і ОУН, повстанські і патріотичні пісні.

Микола Зеновій СИМЧИЧ

м. Івано-Франківськ

Пам'яті Андрія Юрги, «Давида», побратима, загиблого бійця батальйону «ОУН». Минає три роки з дня його героїчного чину і загибелі.

Чи знаєте ви як народжуються солдати? Ви не знаєте як народжуються солдати. Солдати народжуються з війни

Солдати народжуються з болю Любов може обернути чоловіка на солдата Солдатом можна стати з ненависті — Довелося й таких бачити — Але найчастіше солдати народжуються з війни.

Береться звичайне тіло чоловіка — Вік чоловіка не має значення У рідкісних випадках це може бути тіло жінки Молододі дівчини Найкраще незайманой Звичайне тіло з плоти та крові Народжене матір'ю — І випробується вогнем

Спершу на тіло одягають різні захисні лати Ставлять навпроти вогневих позицій ворога На відстань від одного кілометра до п'ятисот метрів І прострілюють з автоматів та СВД

Якщо після першого залпу тіло не ламається Не розтікається по землі Не розсипається З нього потроху починають зніматися лати Підводять ближче І дають другий залп

З кожним разом захисних лат на солдатському тілі Стає все менше А відстань — скорочується Коли відстань стає мінімальною А захисних лат на солдатів не залишається У нього стріляють з кулеметів Довгими чергами Б'ють з мінометів Накривають градами Насамкінець рубають саперними лопатами Колють штик-ножем Якщо після всього Солдатське тіло продовжує жити Продовжує боротися Воно стає невразливе Солдат стає безсмертним Він стає немовби з граніту Солдатське тіло стає придатним на все

З нього можна будувати церкви Інші фортифікаційні споруди Бліндажі окопи Мости у майбутнє Школи дитячі садочки Практично все. Але найкраще його класти наріжним каменем храму А потім зводити стіну Яку художники прикрасять Орантою Чи іншою жінкою з дітям

Солдат лежить на розі храму Тримає на собі будівлю від віку до віку І посміхається Йому зовсім не прикро Що ми поклоняємося жінці з дитиною Хоча це він солдат тримає на собі весь храм Тримає на собі все

І лише матері Які щонеділі провідують своїх маленьких хлопчиків Котрі стали гранітними солдатами Вигладжують пальцями шрами на їхньому тілі Прикривають долонями зазубрини вм'ятини Знають які ті вразливі Лише матері знають Як їм болить.

Борис ГУМЕНЮК

Відбулося засідання Проводу ОУН

16 грудня 2017 р. у Києві відбулося засідання Проводу Українських Націоналістів. У вступному слові Голова ОУН Богдан Червак наголосив, що одним із пріоритетів діяльності ОУН є відновлення історичної і національної справедливості щодо ключових постатей національно-визвольного руху. У цьому зв'язку вкрай важливо, що у цьому році українським націо-

налістам вдалося домогтися встановлення пам'ятників Олені Телізі, Олегу Ольжичу та полковнику Андрію Мельнику.

ОУН і надалі домагатиметься, щоб історичну пам'ять української нації формували саме такі постаті, які, без сумніву, є честю і гордістю українців.

Під час наради відомий літературний критик Ніна Головченко презентувала культурологічний проєкт «Культурна референтура ОУН». Провід ОУН схвалив рішення про створення «Культурної референтури ОУН» і призначив пані Ніну Головченко її керівником.

Схвалено заяву ОУН щодо будівництва так званого «Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр».

Провід ОУН також схвалив низку рішень щодо передплати газети «Українське слово — «Літаври», розбудови структур ОУН в областях, підготовки до відзначення 90-річчя створення ОУН та 80 років від дня загибелі полковника Євгена Коновальця.

Борис Гуменюк презентував робочий варіант документального фільму «Кіндрат», присвяченого ОУНівцю, герою московсько-української війни Василю Кіндрацькому.

Ухвалені документи будуть опубліковані в наступному числі нашої газети.

Володимир ЧМИР,
Голова Секретаріату ОУН

«ВІДНИНІ ...»

22 січня 1918 року Українська Центральна Рада ухвалила Четвертий Універсал, яким проголосила державну незалежність Української Народної Республіки.

Ця вікопомна дата в історії України – наслідок багатовікової боротьби українського народу за волю, незалежність та власну державу. Геополітичні обставини на тлі завершення Першої світової війни сприяли тому, що багато народів на руїнах євразійських імперій почали будувати власні незалежні держави, серед них були й українці. Одразу після падіння російського царату вони взялися енергійно розбудовувати власну державність – за короткий час було створено парламент – Українську Центральну Раду, уряд – Генеральний секретаріат, судову гілку – Генеральний суд, закладено початки національної армії, власної грошово-банківської системи, національне шкільництво...

Після збройного путчу в жовтні 1917 р. і захоплення влади в Петрограді більшовицьким відлामом Російської соціал-демократичної робітничої партії, сподівання Києва про можливість реорганізації Росії у демократичну федерацію незалежних держав швидко розвіялися, а з наступом більшовицьких військ на Україну у грудні 1917 р., УНР опинилася в надзвичайно скрутному становищі перед навалюю жорстокого і цинічного ворога. Це пришвидшило проголошення незалежності Української Народної Республіки.

На початку вікопомного дня 9 (22) січня 1918 р. Українська Цен-

Печатка УЦР

IV УНІВЕРСАЛУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ - 100 РОКІВ!

IV Універсал. Друкований оригінал

тральна Рада почала роботу над Четвертим Універсалом, який мав ствердити повну державну незалежність України. На розгляд було подано три проекти, які прийняли до роботи і доручили конституційній комісії УЦР об'єднати в один документ. 11 (24) січня узгоджений текст Четвертого Універсалу було подано на поіменне голосування, що завершилося вже далеко за північ. Переважною більшістю голосів Універсал було прийнято і Українська Народна Республіка проголошена «самостійною, ні від кого незалежною, вільною суверенною державою українського народу».

В історію українського державотворення датою проголо-

шення IV Універсалу увійшов день 9 (22) січня 1918 р., коли Українська Центральна Рада ухвалила принципове рішення про проголошення незалежності України та розпочала роботу над остаточним проектом цього надзвичайної історичної ваги документа.

Універсал містив основні положення доктрини національного державного будівництва: першочергові завдання – це укладення миру, ліквідація більшовицької загрози, проведення земельної реформи на користь селян, контроль банківської системи та торгівлі. Оголошено про розпуск республіки Російської армії, що перебували на території Украї-

Керівники Центральної ради. Кадр кінохроніки, 9 (22) січня 1918 р.

Михайло Грушевський

ни, натомість започатковано курс на створення власних збройних сил, оголошено демілітаризацію економіки і проведення виборів до нових органів місцевої влади. Завершується IV Універсал такими словами: «всіх громадян самостійної Української Народної Республіки кличемо непохитно стояти на сторожі добутої волі та прав нашого народу і всіма силами боронити свою долю від усіх ворогів селянсько-робітничої самостійної Республіки».

IV Універсал, за словами голови Центральної Ради М. Грушевського, став кінцем московської орієнтації і одночасно початком нового етапу життя і боротьби нації за своє державницьке майбутнє.

Саме цей документ став першим у XX столітті актом проголошення Незалежної Української Держави, започаткувавши тим самим новітню традицію українського державотворення.

Олександр КУЧЕРУК,
Директор Бібліотеки ім. О. Ольжича

П'яті Всеукраїнські Ольжичеві читання у Миколаєві

Героїчна постать Олега Ольжича продовжує надихати українську молодь.

У період з 14 по 16 листопада 2017 року Ольжичевою родиною Миколаївської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1 імені Олега Ольжича проведено П'яті Всеукраїнські молодіжні Ольжичеві читання «Державу не твориться в будучині, Державу будується нині» з нагоди 110-ї річниці від дня народження Олега Ольжича (Олега Олександровича Кандиби) – поета, вченого – археолога, громадсько-політичного діяча, незламного борця за незалежність України, 20-ліття присвоєння школі його імені, 100-річ-

чя подій Української революції 1917-1921 років, 80-ліття Миколаївської області.

На I (Заочний) етап читання на конкурс в рамках читань надійшло близько 150 робіт представників української молоді та друзів із Грузії, кращі із них увійшли до унікального збірника, який було презентовано під час заключного (очного) етапу молодіжного зібрання. На заключний етап зібралися

автори кращих робіт – 90 учнів загальноосвітніх шкіл й студентів вищих навчальних закладів із 13 областей України. Учні й студенти інтенсивно працювали у чотирьох секціях. За підсумками роботи було прийнято звернення до молоді, воїнів АТО та влади. Зокрема, звертаючись до своїх ровесників, вони закликали:

«Спілкуймося рідною мовою, бо вона – не знищений ген

нації! Ми, сучасна прогресивна молодь, гортаючи сторінки історії власного народу, не маємо права забувати самовідданих героїв і події минувшини й сьогодення. Пам'ятаймо історію Батьківщини та дослухаймося до слів талановитих земляків! Бережімо ті цінності, які маємо, цінуймо кожен мить, адже найголовніша ознака людини – це вдячність!

Тож дійсно, без вагань, кожен із нас – маленький гвинтик великої рупійної сили, що приводить в дію механізм під назвою «Нація».

Будьмо патріотами! Будьмо гідними громадянами своєї Батьківщини!»

Фундація імені Олега Ольжича від моменту започаткування Ольжичевих читань у

Миколаєві традиційно є їх співorganizаторами та надає дирекції школи посильну допомогу у їх проведенні. Від імені Фондації ім. О. Ольжича та Проводу ОУН з привітанням до учасників читань звернувся член Проводу ОУН, провідник Київської міської організації ОУН, член Фондації ім. О. Ольжича Леонід Осипчук. Для нагородження усіх учасників читань фундацією, зокрема особисто головою правління Сергієм Котом та Ольгою Червак, було підбрано і надіслано до Миколаєва понад ніж двісті книг, які були урочисто вручені під час підсумкового засідання. Ця підтримка відзначена почесним Дипломом від організаторів читань як щира подяка за багаторічну допомогу.

**Прес-служба
Фондації ім. О. Ольжича**

ВОЛОДИМИР ЧМИР: «МАЙЖЕ НІХТО РОСІЯН НЕ ПІДТРИМУВАВ»

Голова Секретаріату ОУН, заступник голови Шишацької районної ради Володимир Чмир повернувся з французького міста Страсбург, де взяв участь у Конгресі місцевих та регіональних влад Ради Європи. Ми вирішили поцікавитися, чим це буде корисним для розвитку місцевої влади на Шишаччині.

– Володимире Сергійовичу, у місцевій газеті «Сільське життя» вийшла Ваша замітка «До Страсбургу за досвідом». У якій якості Ви відвідували Францію?

– У 2016 році Указом Президента України я разом із іншими колегами з України визначений заступником членів Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи. От в такій якості відвідав і Страсбург, і Раду Європи.

– Скільки представників серед членів та заступників було від Полтавської області?

– Від Полтавщини я був один. Але хочу зауважити, що критеріями представництва визначалися не тільки географічні, але й політичні, лінгвістичні тощо.

– Розкажіть, будь ласка, про Вашу роботу в Конгресі місцевих і регіональних влад.

– 15 жовтня 2017 року українська делегація відбула до Ради Європи на 33-й Конгрес місцевих і регіональних влад у місто Страсбург. Такий візит був навчально-ознайомчий. Метою візиту є підсилення зв'язків та взаєморозуміння між Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи, делегацією України в Конгресі, обраними представниками органів місцевих влад та національними асоціаціями місцевих та регіональних влад України. Учасники мали можливість ознайомитися із статутною діяльністю Конгресу та основними напрямками співробітництва, а також обмінятися досвідом та знаннями з принципів місцевої та регіональної демократії, розширивши зв'язки та контакти на місцевому і міжнародному рівнях. Цей візит є продовженням діяльності Конгресу в рамках проекту «Сприяння розвитку місцевої демократії в Україні» з 2015 року, а саме: круглого столу «Зміцнення місцевої демократії в Україні: можливості для співпраці між Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи та Асоціацією міст України».

– Що це дає для нашої держави?

– Цей проект Конгресу є частиною Плану Дій Ради Європи для України на 2015-2017 роки. Метою проекту є покращення впровадження демократичних принципів в Україні шляхом підвищення інституційної та лідерської спроможності обраних представників місцевих влад та поширення кращих практик з місцевої демократії. Проект спрямований на міських голів, депутатів місцевих рад та молодих місцевих лідерів.

– Читачі чули про Раду Європи, проте, можливо, з Конгресом мало знайомі. Можете коротко пояснити?

– Якщо зовсім коротко, то Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи – консультативний орган Ради Єв-

ропи, який у сучасному вигляді діє з 1994 року. Він представляє інтереси органів місцевих і регіональних влад 47 держав – членів Ради Європи. Конгрес складається з двох палат: Палати місцевих влад та Палати регіонів. Загальна кількість місць становить 324 для членів палат та 324 для їхніх заступників. Усі вони є обраними представниками більш, ніж 200 тисяч місцевих та регіональних органів влад 47 держав-членів Ради Європи. Голова Конгресу обирається терміном на два роки по чергово з представників кожної з палат. До складу делегації України у Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи входять 24 представники України.

– Чи були окремі зустрічі з окремими делегаціями?

– Відбулися додаткові заходи: зустріч з делегатами країн Східного партнерства на тему співробітництва Конгресу; обмін досвідом та кращими практиками між міськими головами, що впроваджують ініціативи на місцевому рівні в рамках малих грантів проекту «Сприяння розвитку місцевої демократії України»; зустріч політичних груп; тощо. Тепла зустріч була з делегаціями Молдови, Грузії, Азербайджану, Вірменії та Литви. Всі члени Конгресу повинні обрати для себе політичну групу.

– Яку ж обрали Ви?

– Ліберальну.

– В Україні ми часто можемо спостерігати в ЗМІ та на сході нашої держави агресію Росії. Як вели себе росіяни у Раді Європи?

– На Конгресі росіяни демонстрували свою ненависть до України в мовних питаннях та питаннях порушення прав людини в українській державі. Серед представників інших країн майже ніхто росіян не підтримував. Виключення склали угорці, яким не до вподоби наш новий Закон «Про освіту». Цей Закон, на думку окремих угорців, дискримінує дітей угорської нації. Проте, свою прихильність і солідарність демонстрували представники всіх слов'янських держав, а також німці, австрійці, французи, англійці та багато інших.

– На що Ви звертали увагу в Страсбурзі?

– У першу чергу, на людей. Вдивлявся у них, намагаючись зрозуміти, що в них є такого, що вони зуміли збудувати цивілізоване суспільство вільних людей, а ми лише переходимо до цього не легкого будівництва. Я навмисно ходив пішки від Палацу Європи, де проходив Конгрес, до готелю. Бачив багато людей, але не бачив бодай одну молоду

людину, яка палила цигарки, чи пила алкоголь. Люди скрізь посміхаються, доброзичливі. Величезна кількість маленьких продуктових магазинчиків та кафе, на відміну від наших міст, у яких маса аптек. Проте, у них є проблеми. Одна із яких – це непотизм (кумівство) та корупція. Про таке явище вони відкрито говорять та борються з ним.

– Хто наразі очолює Конгрес?

– У жовтні 2016 року головою Конгресу було обрано Гудрун Мозлер Тьорнстрьом. До речі, на прийомі вона, після виголошення промови, сказала, що завжди була прихильницею України і надалі залишатиметься другом українського народу.

– Отже, до української делегації було тепле ставлення?

– Не тільки серед організаторів, а й учасників зібрання. Конгрес завершив свою роботу 20 жовтня, а наступного дня ми вже прямували до Франкфурту-на-Майні. І далі літаком – до Борисполя. Прилетівши до Києва, я зрозумів, яка близька для нас Європа, і не лише географічно.

Інтернет-видання
«Шишаки і Шишаччина»

Сергій КОТ,
кандидат історичних наук

«МИРОТВОРЦІ» НА ДОНБАСІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Це питання останнім часом стало чи не найбільш гострим при моделюванні шляхів припинення війни на Сході України та відновлення реального суверенітету української держави над окупованими Росією територіями Донбасу. Воно активно дискутується як на найвищих дипломатичних рівнях світової політики, так і в середині України. І очевидно, що це питання буде одним із головних у 2018 році.

Ця ідея виникла як спроба знайти «м'який» шлях та основу для пошуку компромісу у створенні умов для реального припинення бойових дій на Донбасі та виведення звітти російських військ, найманців і озброєнь. З міжнародного досвіду владнання військових конфліктів, вона є зрозуміла для світу. Сьогодні вирішити завдання звільнення Донбасу силовим військовим шляхом поки що недоцільно. Адже велика кількість підпорядкованих Росії військових формувань і техніки, що там перебувають, можуть призвести до поновлення масштабних боїв та великих втрат. Окрім того, контроль росіянами значної частини українсько-російського кордону дозволяє їм у будь-який момент перекидати на територію України нові додаткові військові сили та техніку, що розширює театр імовірних бойових дій. Країни Єврозоною бояться поновлення масштабних боїв поблизу своїх кордонів і зі свого боку тиснуть на Україну, аби вона стримувалася від проведення масштабних військових операцій. Впадають в око і поки що діючі обмеження на застосування в зоні протистояння військової авіації. Тож сьогодні Україна і Захід наголошують на поверненні миру в Україну так званім «політико-дипломатичним» шляхом.

Ініціювавши розгляд питання залучення на окуповану територію Донбасу миротворців ООН, Україна вирішує цим одразу декілька завдань: знімає з себе усі звинувачення у небажанні виконувати мінські угоди і далі розвиває тему пріоритету безпеки на непідконтрольних територіях як головної передумови усіх подальших кроків в контексті «мінського» процесу; така постановка питання також має на меті змусити Росію без кровопролиття забратися геть з Донбасу. Відчувши загрози своїм планам в Україні, путінський режим вирішив перехопити цю ініціативу і повністю перекутити її зміст, довівши її до абсурду. Зокрема, Росія внесла в ООН проект резолюції, за яким озброєний миротворчий контингент ООН повинен розташовуватися лише на лінії розмежування і мати одне завдання – охороняти спостережну місію ОБСЄ. Гадаю, що і самі росіяни розуміють, що таке завдання для миротворців є надуманим, смішним і безглуздом, бо навіть охороняти тих, хто і так має міжнародний мандат і захист, зокрема, і під гарантії самих росіян? Але головна суть їхньої стратегії полягає у створенні нового кордону України, міжнародно-правовій легітимізації окупаційних режимів та їх консервація в такому вигляді на захоплених територіях, а далі – або їх інтеграція на російських умовах в тіло України або можливість анексії на підставі чергового фальшивого «волевиявлення».

Україні шляхом інтенсивного дипломатичного діалогу вдалося заручитися підтримкою США та провідних країн Заходу в тому, що миротворча місія ООН повинна розташовуватися по всій непідконтрольній уряду території Донбасу та, головне, перебрати на себе контроль за ділянкою українсько-росій-

ДУМКИ ВГОЛОС

Миротворці ООН

ського кордону, яку де-факто зараз утримують росіяни. В тому числі США оголосили, що готові узяти на себе фінансове забезпечення такого миротворчого контингенту.

І тут сталося те, що в народі називають – «на злодій шапка горить». Росіяни показали своє справжнє обличчя. Після мовчанки, першим проти виступив Путін, який зробив заяву, що Росія ніколи не дасть згоду на контроль миротворцями українсько-російського кордону, бо, мовляв «інакше на тих територіях буде різанина». Спадає на думку, що це його «одкровення» більше адресоване зашореним пропагандою про «лютих бандерівців» росіянам, щоб пояснити їм, чому він не хоче йти на пропозиції світових лідерів. Бо подібні заяви для світу несерйозні – за роки війни на визволенні від російських бандитів територіях Донбасу не зафіксовано жодних репресій, страхом яких Путін хоче виправдати свої дії. Далі в справу включилася уся пропагандистська машина Кремля – численні заяви російського МЗС, блоки новин та їхні зомбо-шоу на телебаченні продовжили цю спецоперацію з дискредитації ідеї миру на Донбасі за участю миротворців. Спецпосланець Держдепу США Курт Волкер після неодноразових зустрічей з представником Путіна Сурковим заявив, що поки що не бачить перспектив щодо згоди Росії на це. Те саме вкотре змушений констатувати і головний американський дипломат Тіллерсон після неодноразових розмов з російським візаві Лавровим.

Тож в середовищі багатьох експертів як в Україні, так і поза її межами запанував песимістичний погляд на перспективи введення миротворців ООН на Донбас із забезпеченням ними контролю за українсько-російським кордоном. Принаймні це не відбудеться у найближчій перспективі. І нам слід це усвідомлювати. Тож коли стоїть пи-

тання реальність це чи міф, поки що мусимо констатувати останнє. Але правдою є те, що саме по собі питання миротворців на разі дозволило заблокувати спроби «друзів Путіна» і прихильників відновлення економічної співпраці з Росією на Заході «нагнути» Україну на формальне і вкрай небезпечне для неї виконання мінських угод у політичній їх частині.

Отже, принаймні на найближче майбутнє статус-кво на Донбасі зберігається. І виникають питання щодо найближчих дій України та її союзників. І схоже, деякі чіткі сигнали Путіну вже надіслано.

США: ПОСИЛЕННЯ УКРАЇНИ І ПОСЛАБЛЕННЯ РОСІЇ

В ситуації, коли Росія продовжує відкидати пропозиції щодо встановлення реального миру на Донбасі, США визначилися у своїх діях у короткотерміновій перспективі. Їх суть коротко можна визначити так – перехід до посилення оборонної підтримки України та збільшення фінансово-економічного тиску на Росію з метою послаблення путінського режиму та його внутрішньої дестабілізації як інструмент «примусування до миру». Загальний обсяг допомоги США Україні у протистоянні російській агресії у цьому році складе 350 млн. дол. Вперше за історію російсько-української війни США ухвалили рішення про надання Україні летальної зброї. Серед озброєнь, про які вже відомо – це партія американських снайперських гвинтівків на суму у 35 млн. дол. Окрім цього, у списку озброєнь фігурують відомі американські протитанкові ракетні комплекси «Джевеллін», поставок яких довго домагалася Україна. Коли росіяни з цього приводу підняли гвалт і заявили, що ця зброя «спричи-

нить ескалацію конфлікту», то американці відповіли коротко – не лізьте туди, то й не буде «ескалації»! Слідом за США про намір продавати летальну зброю Україні заявив уряд Канади, який вже виключив її з переліку держав, куди таке озброєння не постачається. Очевидно, що це є прямим меседжем Росії щодо її дій проти України і небажання домовлятися та йти звітти.

Найбільш дошкульними для росіян мають стати нові посилені санкції США проти провідних російських промислово-економічних структур та, особливо, персонально проти великої кількості наближених до Путіна російських багатіїв і чиновників. За висновками російського мінфіну, стратегічний фінансовий резерв Росії має вичерпатися вже цього року. І напруження в російській економіці та в суспільстві може значно зрости. Але, мабуть, головний розрахунок тут припадає на пошук і блокування особистих коштів російських можновладців, які змушені будуть чинити тиск на свого патрона щодо відступу від того курсу, який він сповідує зараз. Як кажуть росіяни, – «за что боролись?», коли чесно вкрадені ними гроші стануть недоступні. Це буде такий собі «американський подарунок» Путіну напередодні президентських виборів у Росії.

Цій лінії змушена слідувати і Європа, яка, хоч і не підтримала посилення санкцій США проти Росії, але все ж в чергове продовжила на півроку діючий пакет європейських санкцій.

Але коли «зламається» Путін невідомо. Чи наважиться він на якусь авантюру із провокацією загострення ситуації на Донбасі, або й на відкрити агресію проти України теж нікому невідомо. А на Донбасі продовжуються бої і гинуть наші воляки – за 2017 рік ми втратили ще близько 260 Героїв.

В цій ситуації Україні слід очікувати чого завгодно. Щоб вистояти у сучасному відкритому протистоянні з Росією треба, перш за все, консолідувати суспільство перед зовнішньою загрозою і не допустити внутрішньої дестабілізації і розвалу. Ключовим тут є повернення віри людей у національну та соціальну справедливість, досягнення помітних результатів економічного розвитку та поліпшення умов життя простих громадян. Внутрішня стабільність стане додатковим важливим фактором морально-психологічного зміцнення Збройних сил України, бо навіть озброєні найсучаснішою зброєю воляки потребують внутрішньої віри і впевненості у тому, що вони ризикують життям і гинуть за державу своєї мрії і мрії покоління українців.

Грізний Javeline у дії

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД 1933

ОЧИМА ДИТИНИ

Ці спогади написала моя мама, донька сільського вчителя, Клавдія Олексіївна Щукина (25.5.1926 – 18.11.2007). В роки Незалежності, коли почали відкрито говорити про Голодомор 1932-1933 років, вона наважилася написати і свої спогади про Великий Голод у їхньому селі Новокрасній Арбузинського району Миколаївської області.

Станіслав Нечай

СПОГАДИ ПРО ЗВІРСТВА КОМУНІСТІВ

Коли військовий комунізм захлюнувся і в 20-х роках минулого століття в СРСР почався НЕП (Новая Економіческая Політика), мій батько орендував землю. Вже одруженим, він переїхав із села на хутір. Там поруч поля, а з с. Новокрасного до них треба було їхати кілометрів 5 чи 10. Сам він працював не покладаючи рук і не давав спокою своїй мамі і двом її молодшим братам. Будував велику хату на 68 кімнат.

Коли прикрутили НЕП і почалась колективізація, дорослі чоловіки нашої родини, як дізнались, що за невступ до колгоспу (чи, як тоді їх називали, «со-зу» – спільний обробіток землі) їх усіх збирають вивезти до Сибіру, тікають. Мамині брати, маючи на руках лише один документ на двох, вночі їдуть подалі на Кавказ, а батько їде на заробітки в Одесу. Там він працює на киснево-му заводі і, водночас, вступає на робіт-фак (робітничий факультет) Одеського сільськогосподарського інституту. В селі залишається лише мама з нами, двома маленькими дітьми, і все хазяйство лягає на її плечі.

Пізньої осені 1932 року маму арештували. Забрали її напівроздягнену, навіть без панчіх. Повезли в район у Арбузинку, а комнезами (комітет незаможників) давай усе забирати. Як ми прийшли зі школи, у дворі було дуже багато підвід. Вивозили картоплю, буряк, квасолу. А я, блітна дівчинка, не розуміючи, що діється, взяла мамину корзинку з нитками і свою маленьку вишивану подушечку й притиснула її до грудей. Якийсь комсомолец підійшов і вивірив подушечку, а мене штовхнув у сніг. Комнезами позабрали у нас геть усе і навіть вигнали із власної хати прямо посеред зими. Ми з моїм 8річним братиком без батьків перебивались тоді у сусідів на хуторі. Потім приїхав із Одеси батько і відвіз нас до родичів: мене забрала до себе в с.Перчунове мама, сестра тітка Феня, а брата Толю взяла батькова сестра тітка Настя (Анастасія), яка жила в с.Новокрасному. Отак для нас почався голодний 1933 рік: батько в Одесі – працює на киснево-му заводі, де йому дали кімнату в комуналці зі спільною кухнею по вул.Піроговській 3/99, і навчається в учительському інституті, а маму без суду відправили в Одеську тюрму і там засудили до 25 років ув'язнення за «контрреволюцію».

В 1932-1933 роках московська комуністична влада в Україні влаштувала штучний голодомор. Люди мерли як мухи. На вулицях Одеси щодня прибирали трупи, а в Росії все було. Батько залишив нас із моїм братиком по родичах і, щоб здобути якісь харчі, поїхав на

Кавказ у Дагестан на станцію Карлан-Юрт до братів своєї жінки, Григорія та Миколая, які втекли туди від колективізації. Коли він привіз звідти додому на Україну мішок кукурудзяної крупи, то застав мене ледь живу. Я жила у тітки Фені в с.Перчуновому, а у неї не було корови, і від голоду я вже опухла й не могла їсти. Я вже навіть не хотіла їсти, і коли мене заставляли, то, від безсилля, не могла втримати ложку в руках. Мене перевезли в с. Новокрасне до тітки Насті, у якої була корова, а брата Толю відправили замість мене в с. Перчунове, оскільки він старший і щодня зможе приходити по молоко з іншого села за 25 км. Тітка Настя, хоча своїх дітей у неї не було, не змогла б прогодувати двійко малих у голодівку.

На побаченні в Одеській тюрмі мама передала батькові записку про те, що вона заховала на горощі хати золотий кишеньковий годинник, із поясненням де вона його замурувала (скільки чвертей від комина і в який бік). Але в нашій хаті оселився комнезам (від «комітету незаможників»). Як же туди добратися? Отож батько, приїхавши з Одеси, якийсь жидок, брутально виламавши механізм, викинув його, а золотий корпус зважив і виписав цукру аж 22 кг.

Той рафінад ми тишком били і, можливо, саме він врятував нас од голодної смерті.

Багатьох хоронили напівживих. Їздили підводами попід хати. Хто більше захоронить, отримає більшу пайку. У селі розповідали, що якийсь іздовий везе мерців на кладовище, коли дивиться: тіль іззаду піднімається. Це один чоловік очуняв і зібрався злизати, а іздовий, з переляку, лопатою його по голові, та й прибив і вкинув до ями. Усі виконували наказ Леніна-Сталіна: «Кто не с нами, тот против нас!»

У Перчуновому був голод, але людей менше вивезли на Сибір і менше було хат із розібраною покрівлею без вікон і дверей із написами, як і в Новокрасному: «ворог народу – зривщик хлібозаготівлі». Чим це пояснити? Можливо, менше було активістів-комсомольців, бо в Новокрасному все забрали і вивезли на станцію Людмилівка на елеватор. Збіжжя було всякої вологості й зігрілося. Зерно гнило, його вночі вивозили в поле, виривали ями і закопували, а воно так смерділо, гірше як гниле м'ясо. Люди крадькома туди пробірались, відкопували, їли цю гниль. Одні труїлись, інші виживали.

У селі стояли порожні хати тих, хто помер із голоду, і ми, діти, ходили розбирати стріхи і шукали в тих сніпках соломи колосків, які не встигли перетрубити миші. Повні зернини ми відразу хрумтіли, а щупленьке несли додому

і змагались в кого в жменці було більше збіжжя. Дуже раділи, як нам за день щастило натеребити жменьку зерна. Дома у ступці товкли і тітка Настя варила кандьор.

Ми ходили також до солом'яної скирди і віяли. За день можна було навіть склянку зерна, і, якщо «об'їждчик» не забере, бо в нього теж голодні діти, то ввечері, щоб ніхто не бачив, тітка молола на камені те зерно і щось з нього варила. Бригади комсомольців шукали і забирали таке каміння, вилазили на дерева і підглядали через вікна, що в хаті робиться. Підслуховували, хто про що балакає. Одного нашого односельця Олексія Голованя, який дуже гарно співав і так сильно, що лампа гасла, за те, що заспівав «Ще не вмерла Україна» засудили до розстрілу.

Люди ставали людодідами. Одна жінка збожеволіла й у відчаї порубала своїх дітей, поварила, а маленька донька втекла і розповіла це сусідам.

Хто взимку не помер із голоду, тільки потепліло, багато хто подався до «чугунки» (залізниці). Котрі лише змогли дійти до станції Людмилівка, сідали на «товарняки» і їхали куди очі бачать... Більшість із нашого села кинулась на Донбас, у Горлівку.

Приїздив у село Косіор і Чубар питати: «Чого селяни не ходять на роботу?» «Симулірують!!!» А вони, пухлі, не можуть ногу підняти, човгають... Усіх їх гнали на поле працювати.

Як завесніло, ми їли все, що зеленіло. Коли зацвіла біла акація, від її соловодкого цвіту сильно блювали, а од жовтої – ні.

Весною '33 р. приїхав із Дагестану дядя Коля, мамин брат. Вони врятувались там, на Кавказі, від Сибіру. Узяв він мене, й ішли ми з Перчунового в Новокрасне 25 км. Багною була страшна, ледве ноги з землі витягасм. Йому було років 2223, а мені – 7. Побачили церкву новокрасненську, зраділи, що вже близько. Питаю: «Скільки ще?» Дядя каже: «7 верстов». А яка ж то верства (верста) – од стовпа до стовпа – метрів 100? Ударить по стовпу, а я прислухаюсь як гудуть дроти... Він каже, що по дротах передав у село, щоб нас зустрічали, наварили борщу і пшонової каші на молоці (в Перчуновому не було корови!). Але, коли ми прийшли, то нам не зраділи, бо – зайві їдаки. Напевно, все істинне, що привіз дядя Коля з Кавказу, він залишив у своєї рідної сестри в Перчуновому.

Навесні стало трохи краще. Пішла трава-лобода. Почали з неї варити кандьор. Діти наїдались такого гарячого кулешу і хворіли-гинули. Живіт великий, полягають дітки на сонечку і віддають Богу душу з «благою» посмішкою, що живіт повний. Сонечко лагідно світить, хочеться спати, спати... І бачаться чудові сни: колоски житні колише вітер... Мати увечері приходить з поля за дитиною, а вона вже холодна і сині-сині губки всміхаються... Стільки було материнських сліз, що один місцевий комуніст Берман Лейба Наумович, присланий як 30-тисячник на село «поднімать», не витримав і повісився на своєму ремені коло ліжка, написавши передсмертну записку: «Мы не за такую коммунистическую жизнь воювали». Хоронили його таємно, без почестей.

Клавдія Олексіївна ЩУКИНА

МІЖ ГОЛОСАМИ ТА МОВЧАННЯМ

Маріанна Кіянвська. Бабин Яр. Голосами. К.: Дух і літера, 2017. – 112 с.

Найцікавіше з поезією відбувається тоді, коли вона виходить поза свої межі. Коли вона не зосереджується виключно на ліричному суб'єкті й починає коментувати та пояснювати речі, що не вкладаються в традиційні ліричні переживання й рефлексії. Поезія, виведена з суто поетичного поля, набуває цілком іншої ваги. Вона підключається до зовсім іншої енергетики, вона починає функціонувати на новій для себе території, за нових

для себе обставин. Така поезія стає важливою навіть для тих, хто поезією не цікавиться в принципі. Як на мене, це одна з найбільших спокус для поезії – вийти поза власні межі, набути загального, універсального контексту й звучання.

Щось подібне відбувається у «Фузі смерті» Целана. Щось подібне, мені здається, можна прослідкувати в новій книзі віршів Маріанни Кіянвської «Бабин Яр. Голосами». Справа, звісно, не в тематиці. Хоча і текст Целана, і книга

Кіянвської стосуються Голокосту. Але справа, повторюсь, не в цьому. Вірніше – не лише в цьому. Йдеться, скоріше, загалом – про наближення до смерті, про пропускання її крізь себе. Про сприйняття чужої смерті як власного досвіду. Про пропускання через себе чужих голосів, про механізми (навіть чи поетичні), які дають можливість чужих голосам, голосам багатьох людей, звучати через поета, через його рядки.

Книга Маріанни – ретельно прописаний щоденник наближення смерті, опис процесу її проникнення в життя, опис того, як смерть роз'їдає дійсність, заповнює її собою, витісняє з неї все інше. Реальність, де лишається тільки смерть – з такої реальності теж може постати книга віршів. Щоправда, це будуть особливі вірші – вірші, як можливість висловитися тому, кого назавжди позбавили голосу.

В назві цієї книги підзаголовок «Голосами» є важливим – він дає зрозуміти, для чого авторка взялася писати книгу про трагедію, яка її, на перший погляд, не стосується. Але всі голоси існують в одному просторі, всі вони співіснують із нами, блокування їх свідчить не так про їхню недоречність, як про нашу неспроможність слухати і говорити.

У випадку з нашими історичними травмами та трагедіями є одна важлива річ, що її Маріанна теж дуже тонко й точно помітила – вони, наші історичні травми, міцно між собою пов'язані, переплетені, їх неможливо відділити одна від одної – переживання смерті має поєднувати, а не розділяти. Маріанна

про це пише, пов'язуючи в тексті голоси тих, за ким стоїть досвід Голодомору, й тих, чийм досвідом є Голокост:

...це місце немов вавилон але тут у нас перемішано не мови а мовчання і кості хоча деякі не перемішано я зі своїми із тридцять третього ти зі своїми із сорок першого...

Як на мене – це засадничо нове звучання, звучання, яке додає цим голосам сили й правдивості, а всім нам дає розуміння того, що навіть найболочіші теми варті проговорення, оскільки за цим

вивільненням голосів насправді стоїть впорядкування пам'яті, більше того – впорядкування совісті.

Попри те, що з подібним досвідом жити важко, й жодне проговорення не по-

збавляє тебе відчуття жаху й болю. Оскільки:

...біль це місце в майбутньому місце яке несеш із собою в майбутнє діти його успадковують і діти дітей

Втім, є щось важливіше й більше за біль – це наша пам'ять. Вона здатна вмістити в собі все – і гострий біль своїх та чужих травм, і навіть можливість його, цього болю, подолання. Голоси потребують оприявлення, завдання поета – вміти слухати. Себто, вміти любити.

Сергій ЖАДАН
tsn.ua

РОКИ ТРИВОГИ НАШОЇ

Минає двадцять шостий рік нашої Незалежності, на яку українці поклали стільки сподівань Одні – райдужних, інші – чорних... Чорні здійснилися, Райдужні не квапляться. За ці роки народилося й виросло покоління ровесників вільної України. Але більшість українців знову і знову зустрічає кожний рік гіркими словами Шевченка:

Добрідень же, новий годе,
В торішній свитині!
Що несеш ти в Україну
В латаній торбині?

Наша влада ось уже поспіль 26 років потішає нас, українців, та гостей України порядним виглядом вулиць та майданів як в столиці, так і в містах та окремих селах України. Але, попри цю зовнішню порядність, проглядають кричущі контрасти і соціальні ризики. Кожний тут бачить свої. Одних засліплюють вітрини, інших вражає зебракуоче населення та ті, хто серед білого дня рийється у сміттєвих баках.

Від часу проголошення і відновлення незалежності України маємо вже п'ятого керманіча, та все не того, хто повів би дорогою побудови

справжньої української держави і добробуту народу.

Перший президент Леонід Кравчук повів Україну манівцями та, крім рекету, кримінальними розбірками між мафіозними кланами, ваучеризма та знищенням українського пароплавання, нічим іншим не запам'ятався. Країною управляла п'ята колона червоних директорів, голів колгоспів та директорів радгоспів, що і приватизували, розікрали підприємства та розорили село. У зручний момент вони «посунули» Кравчука і привели до влади червоного директора – Леоніда Кучму з його знаменитою фразою: «Ви мені скажіть, яку державу будувати і я збудую». Кого питав, невідомо. Але ловко збудував олігархічну країну для медведчуків, фірташів, коломойських та іже з ними. Ющенкові не до шмиги було стати національним вождем, хоч прийшов до влади шляхом «помаранчевої» революції. Та надії розвіялися, мов бульбашки, а «вождь» не придумав нічого кращого, як запросити на голову Кабміну свого супротивника, колишнього кримінального фігуранта з Донбасу, якого вивів у перший ряд ще Кучма у вдячність за голоси

для другого терміну свого президентства. Цей президент Віктор Янукович, (як соромно було мати такого!) став навіть неприкритим резидентом Путіна і повів Україну прямою дорогою до московського рабства. Апогеєм його злочинів став розстріл героїв Майдану.

На хвилях революції гідності триумфально прийшов до влади п'ятий президент, Петро Порошенко, та люди з високим рейтингом, але ані він, ані вони поки що не виправдали повною мірою довіри українського народу.

Я не буду перераховувати всі здобутки і втрати за ці роки тривоги нашої. Ми всі добре знаємо нашу гірку, тривожну і криваву недавню історію, коли імперська Росія захопила Крим і увірвалася на українську святую землю з війською. Знаємо і пам'ятатимемо наших славних лицарів, захисників України. Та тепер впевнилися, що ми нація нескорених. Ми все здолаємо і прийдемо до перемоги. З нами Бог і Мати Божа!

Слава Україні! Героям слава!

Богдан ЯКІВЦІВ,
дисидент, член КМО ОУН

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Ми цінуємо вашу підтримку та довіру. Дякуємо, що ви з нами. Протягом останніх трьох років наше видання безкоштовно поширювалося у 19 областей України, зону проведення АТО, а також за кордон.

Повідомляємо, що можна оформити передплату на рік. Газета виходить один раз на місяць, обсягом 8 стор. Орієнтовна вартість передплати на рік: 82 грн. 44 коп. Передплатний індекс: **60277**. Відтер найважливіші та актуальні матеріали ви зможете отримувати вчасно з доставкою додому!

Передплатити можна у відділеннях поштового зв'язку (Укрпошти); в операційних залах поштамтів; на сайті ДП «Преса»: www.presa.ua

Дякуємо, що підтримуєте часопис з віковою традицією.

Редакція газети «Українське слово – Літаври»